

Model for borgerinddragelse i Silkeborg Kommune

Indledning

Modellen for borgerinddragelse handler om, hvordan borgerinddragelsen skal foregå i Silkeborg Kommune. Modellen beskriver principperne for god borgerinddragelse og indeholder en værktøjskasse, der kan bruges ved igangsættelse af borgerinddragelse.

Modellen for borgerinddragelse er udarbejdet af en arbejdsgruppe nedsat af Nærdemokratiudvalget.

Tænketanken om Nærdemokrati anbefaler, at kommunalbestyrelsen formulerer målsætninger og visioner og skaber rammerne for borgernes deltagelse i lokalsamfundet og i de kommunale beslutninger.

Tænketanken er nedsat af Indenrigs- og Sundhedsministeren i forbindelse med kommunalreformen.

Hvorfor borgerinddragelse – mission og vision

Mission

Missionen med modellen for borgerinddragelse er:

At give borgerne en platform for reelle indflydelsesmuligheder med en klar sammenhæng mellem forventninger og mulighed for indflydelse.

Borgerinddragelsen kvalificerer kommunale beslutninger. Ved at inddrage borgere i den kommunale beslutningsproces får Silkeborg Kommune adgang til borgernes viden og ønske om specifikke emner og adgang til borgernes lokale kendskab, og dermed kvalificeres beslutningsgrundlaget for politikere og administration.

Borgerinddragelse giver bedre forståelse og accept af beslutninger. Ved at inddrage borgere i den kommunale beslutningsproces giver det borgeren en bedre indsigt og forståelse af den kommunale opgaveløsning og af kommunale beslutninger generelt. Borgerinddragelse kan samtidig give borgerne ejerskab til beslutninger og bane vejen til øget accept af beslutninger. Borgere, der har været inddraget i beslutninger, kan ligeledes virke som ambassadører ude i lokalsamfundene og øge den generelle forståelse for og accept af den kommunale virksomhed.

Borgerinddragelsen skal sikre, at borgerne får mulighed for indflydelse på den kommunale opgaveløsning, men det er kommunalbestyrelsen i Silkeborg Kommune, der har det endelige ansvar for at træffe beslutninger for Silkeborg Kommune.

Vision

Visionen med modellen for borgerinddragelse er følgende:

Silkeborg Kommune har et ønske om, at modellen for borgerinddragelse giver alle parter et dynamisk instrument, der vil være til gavn for borgere, politikere og embedsmænd.

Principper for god borgerinddragelse i Silkeborg Kommune

Borgerinddragelsen i Silkeborg Kommune skal baseres på et sæt af principper, der sætter rammerne for den konkrete borgerinddragelse. Den konkrete borgerinddragelse skal ikke opfylde alle principperne men forsøge at leve op til hensigten i principperne.

1) Borgerinddragelsen skal tage udgangspunkt i Silkeborg Kommunes værdier, som er dialog, dynamik, sammenhæng og kvalitet

- *Dialog:* Borgerinddragelsen skal være dialogbaseret. Borgernes inddragelse i kommunale beslutningsprocesser, er i sig selv et udtryk for en beslutning om dialog fra Silkeborg Kommunes side. Den konkrete borgerinddragelse kan imidlertid være af forskellig karakter. Eksempelvis er der en større grad af dialog, når der afholdes et borgermøde end ved en afstemning på nettet. Den dialogbaserede borgerinddragelse kommer ligeledes til udtryk ved, at Silkeborg Kommune prioriterer besvarelsen af henvendelser. Når borgere eksempelvis giver deres høringssvar, er Silkeborg Kommune samtidig forpligtiget til at svare borgerne.
- *Dynamik:* Borgerinddragelsen skal samtidig være dynamisk. Dette kan bestå i, at borgerinddragelsen løbende evalueres, bl.a. for at lære af fejl og for hele tiden at forbedre den konkrete borgerinddragelse. Det dynamiske element kan samtidig komme til udtryk ved, at Silkeborg Kommune til stadighed holder øje med nye initiativer indenfor borgerinddragelse, bl.a. med hensyn til hvordan IT kan bruges til at involvere borgere i de kommunale beslutningsprocesser.
- *Sammenhæng:* Der skal være sammenhæng mellem de indflydelsesmuligheder, som borgerne får stillet i udsigt i den konkrete borgerinddragelse, og den faktiske indflydelse, som borgernes bidrag kan få. Der skal være sammenhæng mellem, hvad Silkeborg Kommune siger, og hvad Silkeborg Kommune gør.

- *Kvalitet:* Der skal være kvalitet i borgerinddragelsen, og den skal være veltilrettelagt fra start til slut. Det er således vigtigt, at man er realistisk omkring valget af form for borgerinddragelse, og at valget også er bestemt af de ressourcer (økonomi og tid), der er til rådighed samt sagens karakter.

2) Borgerne skal have en reel mulighed for at deltage i beslutningsprocessen

For at sikre at borgerne har en reel mulighed for at deltage i beslutningsprocessen, skal der være fokus på følgende forhold:

- *Beslutningsprocessen skal være gennemskuelig for borgerne.* Det skal være anskueliggjort for borgerne, hvordan en given beslutningsproces er ved en konkret sag, hvor det skal fremgå, hvornår vigtige beslutninger tages og hvem der tager dem. Det er samtidigt vigtigt at påpege overfor borgerne, hvor det er i beslutningsprocessen, at de kan gøre deres indflydelse gældende.
- *Der skal være klare rammer for borgerinddragelsen.* Det skal stå klart for borgerne, hvad formålet er med den konkrete borgerinddragelse. Det skal samtidigt være tydeligt for borgerne, hvilke emner der debatteres, samt hvordan Silkeborg Kommune vil bruge borgernes input.
- *Borgerne skal involveres så tidligt som muligt i forløbet.* For at sikre borgernes indflydelse på eksempelvis udformningen af en ny politik skal de inddrages tidligt i forløbet. Hvis borgerne inddrages tidligt i forløbet, kan de sætte deres fingeraftryk på politikens visioner og valg af emner frem for kun at deltage i eksempelvis konkretiseringen af allerede valgte emner.
- *Borgerne skal gives den nødvendige og tilstrækkelige information.* Når borgerne bliver inddraget i en konkret sag, er det vigtigt, at de får adgang til tilstrækkelig information, der kan klæde dem på til at bidrage til den kommunale beslutningsproces. Det vil ske ved uddeling af informationsmateriale og afholdelse af borgermøder for interesserede og involverede borgere.

3) Borgerinddragelse skal være en naturlig del af den kommunale opgaveløsning

Borgerinddragelsen skal være en naturlig og velintegreret del af den kommunale opgaveløsning. Dette sikres bl.a. gennem følgende:

- Silkeborg Kommune skal gøre aktivt brug af hjemmesiden. Eksempelvis kan adgangen til Silkeborg Kommunes medarbejdere lettes ved at deres navn, afdeling, stilling og mailadresse fremgår af hjemmesiden.
- Ved alle projekter og initiativer skal det være obligatorisk at overveje, om det vil være relevant med borgerinddragelse. For at integrere borgerinddragelse på det politiske niveau i Silkeborg Kommune gøres borgerinddragelse til et obligatorisk punkt af sagsfremstillingen til de politiske udvalg og byrådet. I alle sagsfremstillinger skal eksempelvis de

økonomiske forhold beskrives - såfremt at en given sag har økonomiske konsekvenser – og her kan listen af obligatoriske punkter udvides med overvejelser omkring mulig borgerinddragelse. Det skal samtidig begrundes, hvis det vurderes, at det ikke er relevant med borgerinddragelse ved et projekt eller et initiativ.

4) Borgerinddragelsen skal være målrettet

Det er vigtigt, at borgerinddragelsen er målrettet, da valget af form for borgerinddragelse er af stor betydning for, hvilke borgere Silkeborg Kommune får i tale.

Den konkrete form for borgerinddragelse skal bl.a. vælges ud fra, hvad formålet er med borgerinddragelsen og ud fra, hvilken målgruppe Silkeborg Kommune gerne vil have i tale. Dette uddybes i værktøjskassen på side 5 og 6.

5) Borgerinddragelsen skal være mangesidig

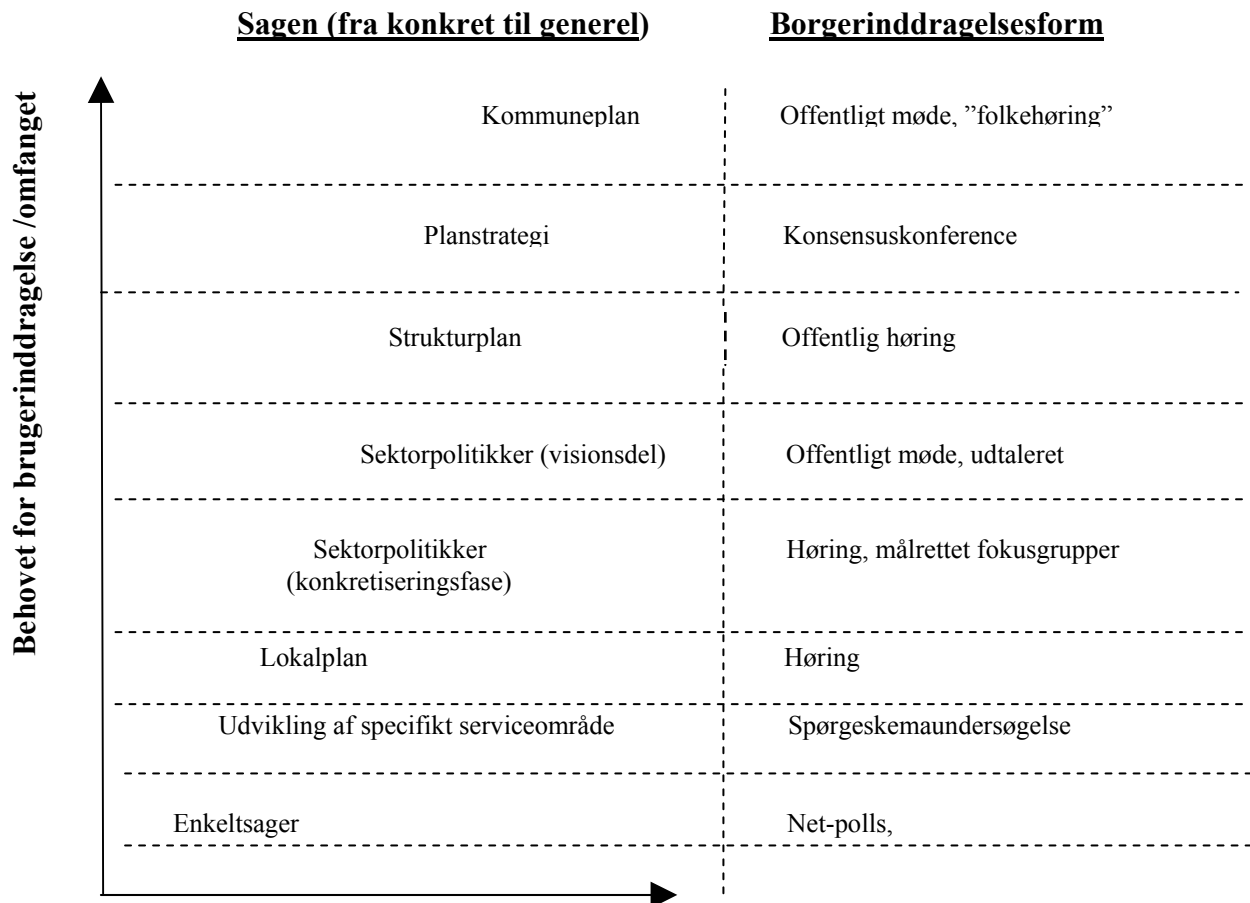
I hele Silkeborg Kommune har der været tradition for tæt samarbejde med foreninger, råd og brugerbestyrelser. Borgere herfra er med succes blevet inddraget i udformningen af planer og politikker i hele Silkeborg Kommune. Samarbejdet med foreninger, råd og brugerbestyrelser værdsættes, men det skal løbende udvikles og forbedres.

Borgerne har mange forskellige muligheder for indflydelse. Det skal være tydeligt, hvornår der er tale om lovbestemt borgerinddragelse, eksempelvis høring af ældreråd, og hvornår der er tale om en udvidet borgerinddragelse, hvor lokaludvalg og andre involveres.

Silkeborg Kommune er ved at udarbejde et regulativ, der sætter rammerne for samarbejdet mellem Silkeborg Kommune og lokaludvalgene. I regulativet får lokaludvalgene udvidet hørings- udtale- og initiativret, og lokaludvalgene skal samtidigt hvert 2. år udarbejde en ”huskeseddel” med ønsker og udfordringer for deres lokalområde.

Borgerinddragelsesmatrix

Borgerinddragelsesmatrixen viser sammenhængen mellem sagen og behovet for og omfanget af borgerinddragelse. Matrixen viser samtidig hvilken form for borgerinddragelse, der kan være relevant for den enkelte sag.

Ud fra borgerinddragelsesmatrixen fremgår det, at når sagen går fra at være konkret til at være generel, ændres behovet og omfanget af borgerinddragelsen. Hvis eksempelvis Børne- og Familieafdelingen ønsker at evaluere et nyt tiltag som ændrede åbningstider i daginstitutioner, kan det være relevant at overveje at gennemføre en spørgeskemaundersøgelse blandt forældre til børn i daginstitutioner.

Værktøjskasse til borgerinddragelse

Værktøjskassen kan bruges som inspiration til at finde den rigtige form for borgerinddragelse, når der igangsættes et projekt eller initiativ, hvortil der er brug for borgerinddragelse. Først skal det klargøres, hvilket niveau borgerne skal inddrages på. Der kan være tale om projekter eller initiativer på 2 niveauer: strategisk niveau og praktisk/lokalt niveau.

Strategisk niveau: her er der tale om planer og politikker, der er gældende for hele kommunen og for alle borgere i kommunen. Eksempelvis kommuneplan, planstrategi, sundhedspolitik eller skolepolitik.

Praktisk/lokalt niveau: her er der tale om planer for et afgrænset geografisk område eller en afgrænset problemstilling. Eksempelvis en affaldsplan for Silkeborg by eller en lokalplan.

Ud fra det niveau, som borgeren skal inddrages i, kan følgende former for borgerinddragelse vælges.

Strategisk niveau	Praktisk/lokalt niveau
Folkehøring	Borgerpanel
Konsensuskonference	Brugerundersøgelser
Borgermøde	Net-polls
Visionsseminar	Fokusmøde/fokusgrupper
Dialogmøde	Høring/orientering
Høring/orientering	
Ad hoc-arbejdsgrupper	

Skemaet er kun vejledende, og det kan være relevant at bruge andre former for borgerinddragelse end dem, der passer til niveauet for borgerinddragelse.

Den konkrete form for borgerinddragelse kan, som tidligere nævnt, samtidig vælges ud fra, hvad *formålet* er med borgerinddragelsen, og ud fra *hvilken målgruppe* Silkeborg Kommune gerne vil have i tale.

Hvis formålet med en borgerinddragelse er at få indsigt i borgernes erfaring med den kommunale opgaveløsning, kan det være relevant at foretage en brugerundersøgelse eller afholde en række interviews, hvilket giver mulighed for at gå mere i dybden med den enkelte borgers erfaring og ønsker. Hvis formålet med en borgerinddragelse er at få input til visionsdelen af en politikformulering, er det oplagt at bruge mere dialogbaserede former for borgerinddragelse, eksempelvis arbejdsgrupper eller borgermøder.

Det er samtidigt vigtigt at målrette borgerinddragelsen til målgruppen af borgere, som man gerne vil have i tale. Hvis der er tale om unge eller ressourcestærke grupper, er det eksempelvis oplagt at bruge internettet i borgerinddragelsen, og hvis der er tale om ældre borgere, er der mulighed for at gennemføre andre former for borgerinddragelse som eksempelvis borgermøder.

Evaluering

Modellen for borgerinddragelse skal evalueres i forbindelse med evalueringen af nærdemokratiprojektet i 1. halvår i 2009.